

Sagatavots Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna projekts

Publicēts: 27.01.2021.

[Jaunami](#)

Finanšu ministrijas (FM) darba grupa kopā ar nozaru ministrijām un sociālajiem un sadarbības partneriem ir sagatavojusi Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) plāna projektu. Projektu plānots iesniegt izskatīšanai valdībā februāra sākumā.

☞ *“ANM paver Latvijai iespējas veikt ekonomikas pārveidi un ieviest nepieciešamās strukturālās pārmaiņas, kas cels produktivitāti un veicinās pāreju uz zaļo un digitālo ekonomiku, mazinot COVID-19 krīzes radīto sociālo un ekonomisko ietekmi. Taču, lai Latvijai būtu iespējams šo finansējumu saņemt, mums vajag nolikt malā individuālās ambīcijas un spēt vienoties par mērķiem un reformām, kas ilgtermiņā nesīs mūsu valstij vislielāko labumu,”* uzsver finanšu ministra padomnieks Ints Dālderis.

FM vadītā darba grupa ir sagatavojusi Latvijas ANM plāna projektu. Darbs pie ANM ieviešanas tiks organizēts sešos virzienos – klimata pārmaiņas un ilgtspēja, digitālā transformācija, ekonomikas transformācija un produktivitātes reforma, veselība, nevienlīdzības mazināšana un likuma vara. 20% no ANM līdzekļiem pēc EK ieteikumiem plānots ieguldīt digitalizācijā, bet 37% - klimata mērķu sasniegšanā.

ANM finansējums sniedz ievērojamu papildu Eiropas Savienības (ES) finansiālu atbalstu reformu īstenošanai. Lai šo finansējumu pilnvērtīgi ieguldītu, rūpīgi jāizsver nepieciešamās strukturālās reformas un investīciju projekti, iekļaujot tos nacionālajā ANM plānā. Turklāt ANM ieguldījumiem jābūt cieši saistītiem ar ES Padomes rekomendācijām dalībvalstij. Garantēti pieejamais finansējums Latvijai ir 1,65 miljardi eiro, un līdz ar to ANM plāns šobrīd sagatavots par šo summu. Latvijai pieejamā summa vēlāk varētu pieaugt līdz maksimālajam plāna finanšu apjomam 2,02 miljardiem eiro (neskaitot potenciālo aizdevumu daļu), atkarībā no reālajiem ekonomikas izaugsmes dinamikas datiem 2020. un 2021. gadā.

Klimata pārmaiņu virzienam plānots novirzīt 37% no kopējā finansējuma jeb 610,5 miljonus eiro. Šajā jomā paredzēts mazināt siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas un palielināt SEG emisiju piesaisti, veicinot pāreju uz atjaunojamiem energoresursiem, investējot ilgtspējīgos transporta risinājumos pakalpojumu sasniedzamības uzlabošanai, t.sk. administratīvi teritoriālās reformas kontekstā, kā arī uzlabojot energoefektivitāti dzīvojamās ēkās un uzņēmējdarbībā un veicinot katastrofu pārvaldības pasākumus un pielāgošanos klimata pārmaiņām. Strādājot pie ANM plāna, transporta jomā ņemtas vērā EK 2020.gadā izteiktās rekomendācijas Latvijai, par transporta infrastruktūras uzlabošanu Rīgā un tās apkārtnē, kas veicinātu darbaspēka mobilitāti, un palīdzētu ierobežot vieglo automobiļu pieaugošo enerģijas patēriņu.

COVID-19 situācija parādīja, ka nepieciešams pārdomāt esošo valsts pakalpojumu sniegšanas modeli un virzīties uz racionālāku pieeju, kas balstās uz attālinātu apkalpošanu, ar plašu konsultāciju pieejamību klātienē un attālināti, attīstot pilnvērtīgākas attālinātās pieejamības iespējas, īstenojot valsts digitalizācijas reformu. Digitālās transformācijas jomā plānots veicināt ilgtspējīgu izaugsmi un ekonomikas digitālo transformāciju, tai skaitā atlabšanu no COVID-19 krīzes, attīstot valsts pārvaldei, sabiedrībai un uzņēmumiem pieejamos digitālos pakalpojumus un datu ekonomikas infrastruktūru, kā arī attīstot nepieciešamās spējas un prasmes. ANM ietvaros digitālās transformācijas komponentei plānots novirzīt 20% no kopējā finansējuma, jeb 330 miljonus eiro.

ES Padomes rekomendācijās norādīts, ka Latvijā joprojām ievērojami trūkst ieguldījumu, lai novērstu reģionālās atšķirības, tāpēc mūsu valstij noteiktas augstas prioritātes investīciju vajadzības, lai mazinātu sociālekonomiskās atšķirības un risinātu demogrāfiskās problēmas. Kā viens no risinājumiem norādīta administratīvi teritoriālās reformas īstenošana, kas varētu palīdzēt uzlabot publiskā sektora rīcībspēju un efektivitāti. ANM ietvaros nevienlīdzības mazināšanai plānots novirzīt 20% no kopējā finansējuma jeb 330 miljonus eiro. Investīcijas plānots novirzīt, lai veicinātu sociālo pakalpojumu un nodarbinātības pieejamību

reģionos, sekmējot augstas kvalitātes vispārējās vidējās izglītības nodrošinājumu pašvaldību teritorijās, veicinot mājokļu pieejamību, sniedzot atbalstu uzņēmējdarbības publiskās infrastruktūras attīstībai, nodrošinot atbilstošu un pieejamu ceļu infrastruktūru, administratīvi teritoriālās reformas mērķu pilnvērtīgai sasniegšanai.

Attiecībā uz EK semestra ziņojumā izteikto rekomendāciju stiprināt veselības sistēmas noturību un pieejamību, tostarp nodrošinot papildu cilvēkresursus un finanšu resursus – ANM plāna ietvaros paredzētas reformas, kas papildina no ES fondiem un valsts budžeta īstenojamās pasākumus. Veselības jomā ANM plāna ietvaros paredzēts īstenot pasākumus, kas stiprinās veselības nozares noturību un pieejamību, attīstot integrētiem veselības aprūpes pakalpojumiem nepieciešamo infrastruktūru, nodrošinot ārstniecības iestāžu spēju pielāgoties krīžu situācijām, kā arī attīstot uzlabotus pakalpojumu sniegšanas modeļus, t.sk. uzlabojot ārstniecības personu tālākizglītības sistēmu un izveidojot vienotus principus onkoloģijas jomā. ANM ietvaros veselības komponentei plānots novirzīt 11% no kopējā finansējuma, jeb 181,5 miljoni eiro.

Ekonomikas transformācijas un produktivitātes jomā plānots strādāt divos reformu virzienos: produktivitātes paaugstināšana caur investīciju apjoma palielināšanu pētniecībā un attīstībā un augstskolu pārvaldības modeļa maiņas nodrošināšana. ANM ietvaros ekonomikas transformācijas komponentei plānots novirzīt 10% no kopējā finansējuma, jeb 165 miljonus eiro. Piedāvātais reformu investīciju virziens sasaucas ar EK rekomendācijām Latvijai stiprināt ekonomiku un atbalstīt tās turpmāko atlabšanu, kā arī virzīt investīcijas īpaši uz pētniecību un attīstību. Reforma ļaus Latvijai izveidot efektīvu inovāciju sistēmu, kuras pamatā būs nepārtraukta uzņēmējdarbības atklājuma principa darbināšana un uz Latvijas konkurētspējas priekšrocībām balstītas mērķētas publiskās investīcijas pētniecībā un attīstībā.

ANM ietvaros likuma varas komponentei plānots novirzīt 2% no kopējā finansējuma jeb 33 miljoni eiro. Valsts pārvaldes institūciju kvalitātes un tiesiskuma stiprināšanas sfērā izaicinājumu netrūkst, ANM plāna ietvaros tiek piedāvāts fokusēties uz jomām ar tiešāko ietekmi uz uzņēmējdarbības vides kvalitāti, kas vairākkārtīgi īpaši izceltas arī ES Padomes rekomendācijās un EK ikgadējos ziņojumos – ēnu ekonomikas mazināšana un nodokļu iekasēšanas uzlabošana, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un ekonomisko noziegumu apkarošana, kā arī publiskā sektora atbildība, efektivitāte un integritāte.

2% (33 miljoni eiro) no kopējiem ieguldījumiem paredzēti kultūras un mediju jomai, tos iekļaujot vairākās no ANM plāna komponentēm.

ANM plāna pirmais variants tiks iesniegts valdībā šī gada februāra sākumā. Pēc apstiprināšanas valdībā plānu iesniegs Eiropas Komisijā (EK), kur eksperti vērtēs un sniegs komentārus, vai šo plānu var atzīt par atbilstošu valsts specifisko rekomendāciju izpildei un reformu virzieniem. Kritēriji un ieviešanas nosacījumi tiks izstrādāti pēc tam, kad plāns būs apstiprināts.

Lai novērstu COVID-19 pandēmijas radīto kaitējumu ekonomikai un sociālajai jomai, stimulētu Eiropas atgūšanos, kā arī aizsargātu un radītu darbavietas, Eiropas Komisija (EK) šī gada pavasarī ierosināja ieviest vērienīgu Eiropas atveseļošanas plānu. Būtiska daļa no Eiropas atveseļošanas finansējuma tiks novirzīti Atveseļošanas un noturības mehānismam. Mehānisma mērķis – atbalstīt reformas un investīcijas, īpaši, kas saistītas ar pāreju uz zaļo un digitālo ekonomiku, kā arī mazināt krīzes radīto sociālo un ekonomisko ietekmi. Šāda mēroga ES atbalsta instrumenta radīšana salīdzinoši tik īsā laika posmā ir nebijis precedents. 2020. gada izskaņā ES likumdevēji panāca konceptuālu vienošanos par ANM regulējumu, kuru plānots apstiprināt Eiropas Parlamentā šī gada februāra sākumā.

Eiropas Savienības (ES) Atveseļošanas mehānisma līdzekļu piešķiršanā plānota vienota pieeja visām ES dalībvalstīm. Proti, nacionālajos ekonomikas atveseļošanas plānos vispirms jāietver mērķi un nepieciešamās reformas mērķu sasniegšanai, investīcijas to īstenošanai, kā pēdējos iekļaujot konkrētus projektus, ar kuriem iecerēts mērķus sasniegt.

ANM plāna projekts un infografika pieejami ES fondu [tīmekļa vietnē](#).

Prezentācija "[Atveseļošanas un noturības mehānisms](#)"

Finanšu ministrija

Atveseļošanas un noturības mehānisms

Finanšu ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

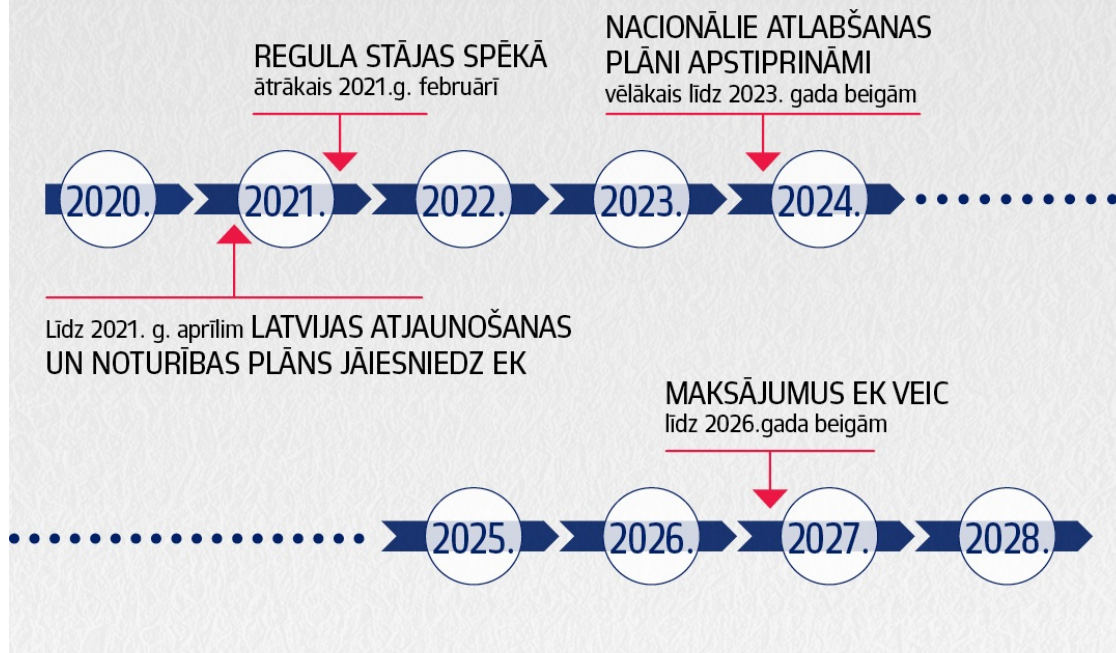
Eiropas Savienības
strukturālfondi un
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Finanšu ministrija

Atveseļošanas un noturības mehānisms

Finanšu ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
strukturfondi un
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/sagatavots-latvijas-atveselosanas-un-noturibas-mehanismas-plana-projekts>